

The header features a large, ornate key on the left side. The word "INGEZONDEN" is written in a bold, black, serif font across the middle of the key's shaft. To the right of the key is a small, black and white illustration of a mailbox with the word "BRIEVENBUS" written on its top panel.

INGEZONDEN

VRIJHEID OF BANDELOOSHEID?

Wie voor een tien- of vijftiental jaren zijn oor te luisteren kon leggen bij de groote massa in onze Maatschappij, kreeg herhaaldelijk te hooren, dat deze toch zoo *weinig* voor haar leden deed. Dit was dan tevens een reden voor geringer animo en medewerking bij meerderen, bij sommigen zelfs het motief om geen lid te worden.

Doch als men thans met leidende kringen spreekt, bespeurt men daar een zekere nervositeit, een angst om te *veel* te doen. Men vreest dat door meer bepalingen onze goed-hollandsche vrijheid te zeer beperkt zal worden, en dit nu een reden zou zijn om het lidmaatschap onzer Maatschappij te negeren.

De vraag is echter of tengevolge van de zoo veranderde en nog verslechterende toestanden en verhoudingen onze zoo geroemde vrijheid niet zal gaan ontaarden in bandeloosheid. De vraag is of het *juist nu* niet in het belang van alle tandartsen is, dat diverse beperkende maatregelen genomen worden.

Tempora mutantur. Vroeger kon het den overigen collega's niet veel schelen, of er eenigen waren, wier namen elke week tusschen de advertenties van margarine, tabak en zeep prijkten; die de patienten lokten op tijden dat ieder mensch zijn rust en ontspanning zoekt; die de normaal gangbare tarieven bezigden, op de manier zooals een minder scrupuleus zakenman de prijslijst van zijn concurrent gebruikt. De groote massa vond dat gedoe dier enkelingen onwaardig, maar wilden deze zoo absurd zijn, dat moesten ze zelf maar weten. Het deerde de rest echter te weinig om daarop sterker te reageeren.

Doch toen later door de veranderde omstandigheden het kleine euvel-beekje een verderfelijke stroom dreigde te worden, hebben de Afdelingen en Maatschappij het gevaar ingezien en „vrijheid” beperkende maatregelen genomen op ziekenfondsgebied, op adverteeren, op technikersopleiding. Zoo is men gekomen tot scherpere formuleering der wetten

onzer beroepsethiek, en heeft men zelfs het honorarium vraagstuk aangesneden.

Mag de vrijheid van handelen in deze kwesties *wel* beknot worden? Heeft onze Mij. meer recht hier regelend op te treden dan bij het houden van avond en Zaterdagmiddag spreekuren, of van zitdagen? Kunnen hier geen wantoestanden groeien?

Zijn deze spreekuren en zitdagen wel zoo onschuldig als ze schijnen? Zijn ze wel noodig? Is het in het belang van de tandheelkunde en van de patienten als een tandarts, na zijn beste krachten aan zijn dagtaak gegeven te hebben, 's avonds ook nog min of meer geregeld aan het werk moet gaan? Zijn deze spreekuren, binnen of buiten de plaats, afgezien van een enkele uitzondering, niet eerder m.i. laakbare manieren om erin te komen? Zeker er kan hulp noodig zijn. Doch die kan ook gegeven worden zonder publiek aangekondigde en voor iedereen toegankelijke spreekuren.

Maar indien men dit niet kan aanvoelen, dan moet men ook consequent blijven en allen dezelfde rechten geven. Wanneer een jong tandarts zich vestigt, en een paar avondsprekuren houdt, dan mag een na hem komend collega, voor wien de moeilijkheid om erin te komen weer grooter is, het ook elken avond doen. Mogen en zullen de oudere collega's — dan ook met reden door hun patienten aangespoord, en zij het met tegenzin — dan niet mee moeten gaan? Zal het niet evenzoo gaan met de vrije Zaterdagmiddag? Wie zal beletten dat de Zondag in het gedrang komt? Zullen wij dan niet terecht komen in de ellende, waarvan het grootste deel onzer samenleving door eigen kracht, of met behulp van Gemeente of Rijkswetten bezig is zich vrij te maken, of waaruit ze zich reeds ontworsteld heeft?

En de zitdagen? Ook daarmee is het tegenwoordig heel anders gesteld dan vroeger. Eertijds ging men *zitdag* houden in afgelegen plaatsen. Daar ging men dus hulp brengen — zij het dan op de door N. in het vorige nummer zoo raak geschilderde manier — aan menschen, die zich deze anders niet dan met groote moeiten, kosten of tijdverlies konden verschaffen. Nu trekt men, na bijna een dag in eigen praktijk gewerkt te hebben, nog een paar uurtjes naar een plaatsje in de buurt. Nu mag zelfs in onze vrijheidlievende Maatschappij een collega in X gevestigd, spreekuur houden in twee of drie andere gedeelten derzelfde stad. Zijn dat gezonde toestanden? En wanneer jongere collega's dat recht hebben, waarom dan de ouderen niet?

Ik ben het eens met N. dat er uitzonderingen kunnen zijn. Maar deze

zullen dan beoordeeld moeten worden door het Bestuur of een officieele instantie en geen lid zal voor zich zelf uit mogen maken of hij gedispenseerd is.

Laat men echter met deze uitzonderingen zeer voorzichtig zijn. De gevallen b.v. waarvan gesproken wordt in het artikel van N., zetten m.i. de deur wijd open voor tal van moeilijkheden of erger. Stel dat in de nabijheid van een grootere stad A een kleine plaats B ligt, waar een tandarts gevestigd is. Volgens het bestaande verbod mag een collega, die zich in de stad A vestigt, in B geen spreekuur houden. De bedoelde uitzondering wil echter spreekuren in de grootere stad wel toestaan. Vestigt zich dus iemand bij den collega in B, — al is het dan ook maar een schijnvestiging —, en houdt daar wat spreekuur, dan zou hij verder voor de rest toch in A mogen werken. Komt dat niet op hetzelfde neer als een vestiging in A, en spreekuren in B? En waar blijft dan het nuttig effect der verbodsbepaling?

Zeker is er ook wat voor te zeggen, dat een specialist in verschillende steden werkt. Mits het dan ook een *specialist* is, en niet een tandarts die onder het motief van een of ander specialisme naar de stad komt, en profiteerend daarvan rustig in de geheele tandheelkundige wei graast.

Deze uitzondering zal m.i. echter weer niet kunnen gelden voor een plaats waar reeds een collega-specialist gevestigd is. Vindt men van wel, — en hiervoor zijn ook wel weer motieven aan te halen —, dan zal men het alles behalve verheffende schouwspel gaan beleven, dat de specialisten over en weer bij elkaar gaan snorren.

Men ziet dus wel dat dit terrein vol gevaarlijke afgronden zit. Het maakt echter een degelijke bewerking des te noodzakelijker, maar tevens wordt het noodig bij het banen van een veiligen weg, zoo weinig mogelijk zijwegen te laten. Waar wij in Limburg reeds met de behandeling dezer vraagstukken zijn bezig geweest, was het mij een groot genoegen te mogen constateeren, dat de oud-Voorzitter onzer Maatschappij, die tal van jaren ook de moeilijkste problemen daar met zooveel beleid heeft behandeld, thans ook op de behandeling dezer kwesties in onze Mij. aandringt. En mijns inziens met nog te meer reden, omdat de begrippen van den collegialiteitsfactor in deze vraagstukken bij de diverse afdeelingen zoo sterk verschillen.

Nu kan men zeggen, dat ik de toekomst te donker inzie. Ik hoop het. Maar dat neemt niet weg, dat men rekening moet houden met de zeer groote mogelijkheden, en daarom tijdig maatregelen dient te nemen. Of moeten misbruiken door gewoonterecht wet worden?

Ik geloof ook niet dat men, aldus zorgend, bang moet zijn om eenige leden te verliezen of minder te krijgen. Het zullen in elk geval niet de beste zijn. Bovendien is het nog een vraag of onze Maatschappij wel gediend is met leden, waarvan ieder weet dat ze zoo nauw niet kijken. En of het niet veel beter is een kleiner aantal leden, maar die dan ook *collega's* zijn. Dan zou het lidmaatschap een eeretitel zijn, waarin het publiek het volste vertrouwen zou kunnen stellen.

Zeker de toestanden zijn voor de jongere collega's niet zoo rooskleurig, en het ware te wenschen dat dit veel meer bekend was. Dan zou de stroom van studeerenden hopenlijk wat zakken, en zouden geen artikelen in de couranten verschijnen als „Tandarts, een beroep met vooruitzichten” Maar deze beginnelingen moeten ook niet het vertrouwen in een normaal verloop verliezen, en langs slinksche wegen tot hun doel zien te komen, wanneer na vestiging niet subiet de geldbron begint te spuiten.

Ze moeten niet vergeten, dat hun werk en hun omgang met patienten in hoofdzaak de factoren zijn waarmee ze *mogen*, maar ook zoo geweldig mee *kunnen* woekeren, en dat ook de meeste ouderen hun praktijk niet dan langzaam en met volhardende inspanning hebben opgebouwd.

En als ergens voor een jongere de moeilijkheden te groot dreigen te worden, dan ben ik er zeker van, dat door een openhartig overleg met de oudere collega's heel wat meer te bereiken zal zijn, dan door het misbruik maken van onze vrijheid en van onze rechten.

Maar niet allen zijn zoo sterk, en daarom dient onze Maatschappij ordenend op te treden.

Regceren is vooruitzien, en voorkomen is beter dan genezen. Laten de leidende personen dit voor oogen houden bij de steeds toenemende verruwing, verwildering en verdwijning van collegialiteitsgevoel, en van de gezonde, normale begrippen van tandartsenfatosoen en eer.

En laten de leden begrijpen, dat deze maatregelen noodzakelijk zijn om ons maatschappelijk-tandheelkundig leven in goede banen te houden, om de goeden te beschermen tegen de zwakke broeders, en deze weer tegen zichzelf of tegen nog zwakkeren.

Want zonder deze beperkingen bestaat het grootste gevaar dat de vrijheid, waarop we ons zoo graag beroepen, zal gaan ontaarden in de ergste bandeloosheid, tot groot nadeel van de Tandheelkunde *en* van hare beoefenaren.

JOH. VAN DE VEN.